

Új igazgató a MÁV Szimfonikusok élén

„Közösséggé kell kovácsolnunk a közönségünket!”

A MÁV Szimfonikus Zenekar igazgatói posztjára tavaly ősszel írtak ki pályázatot, amelyre huszonheten jelentkeztek, s közülük a legjobbnak Lendvai György bizonyult, ő kapta az együttes tagjaitól a legtöbb voksot. Az új vezető, aki izgalmas életpályát tudhat maga mögött, folytatni kívánja a MÁV Szimfonikusok korábbi hagyományait, de természetesen szeretné az együttes helyzetét is minden szempontból jobbra tenni. Ebben nagy segítséget jelentenek számára a tengerentúlon szerzett tapasztalatai, s az, hogy az utóbbi esztendőben nemcsak muzsikusként, de menedzserként is dolgozott. Az igazgató szeretné, ha az együttes új helyszínén is játszana, változna a próbák megszokott rendje, s még jobb műhelymunka alakulna ki, valamint ha nagyobb figyelmet kapnának koncertlátogatóik, és ha törzsközönségüket valódi közösséggé tudnák változtatni.

– Bár a MÁV Szimfonikus Zenekar kiváló együttes, mégis hosszú idő óta súlyos anyagi gondokkal küzd, évről-évre kemény harcot kell vívni a fennmaradásáért. Ha valaki vállalja ezt a folytonos küzdelmet, akkor erős küldetésstudattal kell rendelkeznie...

– Az utóbbi esztendőben kamarazene-
karok menedzselésével is foglalkoztam, s azon a területen, ha lehet mondani, még sokkal rosszabb helyzet tapasztalható, mint a nagyzenekaroknál. Egy átfogó tanulmányt is készítettem ezeknek az együtteseknek a művészi munkájáról, működéséről, gazdálkodásáról. S kiderült, miközben a kamarazene-
karok a hazai zenei élet fontos szegmensét jelentik, kiváló fesztiválokat hívnak életre, igazán magas színvonalú hangversenyeket adnak, a támogatásuk rendkívül kevés, és a saját forrásaik is roppant szűkösek. Pedig ezek az

együttesek számos muzsikusként mégis csak a legfőbb munkahelyeül szolgálnak, akik innen viszik haza a fizetésüket. Amikor aztán elolvastam a MÁV Szimfonikusok pályázati kiírását, úgy döntöttem, erről, a nagyzenekari oldalról sem árt tenni valamit a hazai zenei életért. A MÁV, MATÁV együttese is ugyanis igazi kuriózumot jelentenek, az, hogy ilyen jellegű cégek tartanak fenn szimfonikus zenekarokat, egész Európában példanélküli. Amikor pedig ismerkedni kezdtem a MÁV Szimfonikusokkal, talán az lepott meg a leginkább (mert korábban ezzel a kérdéskörrel egyáltalán nem foglalkoztam), hogy az együttesnek milyen nagy és hűséges a törzsközönsége.

– Pedig sajnos mostanában sokan és sokszor teszik fel azt a kérdést, hogy valóban szüksége van-e Budapestnek ennyi szimfonikus zenekarra...

– Nem kellene követni az európai trendet, s arra, hogy ilyen sok kiváló együttesünk van, inkább büszkének kellene lennünk. Egyáltalán nem biztos, hogyha valamelyik társulat megszűnik, akkor a többinek jobb lesz, hogy akkor a tortából nagyobb szelet jut majd nekik. Persze szándék kérdése, hogy a zenekarokat – a törzsközönségükkel együtt – a döntéshozók olyan értéknek tekintik-e, amelyet meg kell tartani, amelyért érdemes áldozni....

– Korábban, mielőtt a pályázati kiírásokat elolvasta volna, mennyire ismerte a MÁV Szimfonikusokat?

– Magam is muzsikusként vagyok, de be kell valljam, a zenekar életéről nem sokat tudtam, bár olvastam, hallottam nehézségeikről. Fenyő Gábor munkáját nagy tisztelettel figyeltem, óriási teljesítmény volt, ahogy a szakadék szélén egyensúlyozott, s valahogy mindig sikerült szerencsésen befejezni a szezonokat, emellett pedig a zenekar jó légkörét, baráti hangulatát is meg tudta őrizni. De a korábbi vezetőt, Kovács Gézát is említhetem, s kettőjük után nincs könnyű dolgom. Egyébként zenészként az együttesből sok muzsikust ismerek, azt azonban még egyelőre nem tudom, hogy ez jó-e vagy sem. Azt viszont nagyon hasznosnak tartom, hogy a másik oldalt, a zenészek gondolkodását, mindennapjait a magam bőrén megtapasztalva ismerem. Sőt, még egy másik aspektusból is belelátok a mai magyar zenei életbe, hiszen régóta szervezek koncerteket. Az aktív zenélést sem szeretném feladni, hiszen nagyon fontos része az élettemnek. Ezért úgy döntöttem, továbbra is játszom a Somogyi Vonósnyegyesben, a kvartettel szezononként kb. 30-40 koncerten lépünk a közönség elé.

– S azt jónak tartja, hogy a szezon közepén, január elsejétől vette át egy együttes irányítását?

– Abból a szempontból igen, hogyha az ember szeptember 1-jén érkezik, akkor egy teljesen kész évad van előtte, így viszont most csak egy fél olyan szezonom van, amit nem együtt készítettünk elő. Ráadásul az alapos szervezőmunkának köszönhetően minden jól működik, így van

időm mindenkivel és mindennel alaposan megismerkedni. *Gál Tamás* művészeti vezetővel (akivel nagyon jó munkakapcsolatban vagyunk) nyugodtan tudjuk kitalálni, megtervezni a következő szezon műsorát, bérletezését. Mivel a kuratórium elnöki tisztét Fenyő Gábor veszi át hamarosan, az együttes vezetésében is megmarad a folyamatosság, ami szerintem nagyon lényeges.

– *Huszonhét jelentkező volt erre az állásra. Mivel, miben sikerült Önnek a legjobbnak lennie?*

– Amikor a pályázatomat készítettem, kicsit bajban voltam, mert nem volt teljesen egyértelmű, hogy a bírálóbizottság pontosan miről is szeretne olvasni. Ezért leírtam, hogy én hogyan képelem egy zenekar vezetését, de úgy vélem, a többi aspiráns is hasonló módon foglalta össze az elképzeléseit, erről a témáról ugyanis nagyon eltérő dolgokat nem lehet kitalálni. Mindenki jobb zenekart akar kialakítani, és még több pénzt szerezni az együttes költségvetésébe. De azt, hogy valaki biztosan nagyobb támogatást tud hozni, felelőtlenség megígérni, hiszen ennek az együttesnek, már csak a neve alapján – amelyről sok szponzor azt hiszi, hogy még mindig a MÁV egy főosztályát jelenti – sem egyszerű nagyobb összegeket gyűjteni. A magam részéről büszke vagyok arra, hogy a MÁV a mi főtámogatónk, és nem is kérdés számomra, hogy továbbra is MÁV Zenekarnak kell maradnunk. Amit igazán meghatározónak tartok, az az, hogy meg tudjuk-e találni helyünket a zenei piacon. Van ugyanis egy olyan réteg (pl. pedagógusok, nyugdíjasok, diákok), akiknek a komolyzene iránti igényét mi elégítjük ki, ők ugyanis csak a MÁV Szimfonikusok bérleteit, belépőit tudják megfizetni, s a pénzükért minőség is kapnak. A zenekarok között nincsenek olyan óriási, mérhető különbségek a közönség számára. Egy jó vezetővel szárnyakat kapnak a MÁV Szimfonikusok is, képesek olyan élmény nyújtani, és ugyanúgy tolmácsolni a mű üzenetét, mint bármely nagyobb nevű zenekar. Ha pedig a színvonalról van szó, nagyon kellemes meglepetést jelentett számomra az is, hogy ez az együttes ilyen nagy sikereket arat külföldön, és rendszeresen koncertezhet világsztárokkal.

– *Térjünk vissza még a zenekari igazgatói állásra! Miért ön mellett döntöttek?*

– Úgy vélem, a pályázatom csak belépőül szolgált, a döntő a meghallgatás volt, ami után a zenekar nagy többséggel rám szavazott. Meséltem a muzsikuskoknak pályámról, röviden a terveimről, és persze beszéltem a piaci pozicionálásról is. Általában egy zenekar vagy azt mondja magáról, hogy én vagyok a legjobb, vagy az szeretnék lenni, vagy pedig valamilyen zenére specializálódik. A MÁV zenekar esetében azt gondolom, hogy a reflektorfényt magunkról át kell irányítani a közönségünkre, hiszen azzal, hogy valaki bennünket támogat, azzal a nyugdíjasokat, a pedagógusokat, a diákokat segíti. Ezért szeretnénk őket az előtérbe tolni. Emellett több és szorosabb együttműködésre is szükség van, a koncertlátogatóinkból közösséget kell létrehozni, ahogy az USA-ban bizonyos közösségek (community) a sajátjukénak érzik egy-egy együttest. A két bérletsorozatunknak a 90%-a egy hét alatt, elővételben elkel, ami azt jelenti, hogy kb. 1500–1600 bérlelőnk van. Olyan emberek, akik kötődnek hozzánk, csak többet kellene róluk tudnunk. A legfontosabb ugyanis az, hogy közösséggé kovácsoljuk a közönségünket!

– *Mennyire lehet erre építeni?*

– Szerintem a mi, uram-bátyám országunkban ez rengeteget számít. Két esztendeje az Egyesült Államokban egy tanulmányúton vettem részt, ahol a nagyzenekarok finanszírozásával, köztük a Chicagói Szimfonikusok működtetésével is foglalkoztunk. A gazdasági vezetőjük azt mondta, még Németországból – ahol sorra szűnnek meg a zenekarok –, is sokan jönnek hozzájuk, hogy tanulmányozzák finanszírozási rendszerüket. Nekünk sem ártana ezt az utat alaposan megvizsgálni, bár persze nagyon bízom abban, hogy az együttesek támogatását bizonyos szinten továbbra is vállalja a kormány. Azért fokozatosan megpróbáljuk bevonni közönségünket is a támogatók sorába. Hiszen amikor magam is tanárként, muzsikusként kerestem a kenyeremet, arra, amit jónak tartottam, szívesen adtam pénzt, ráadásul mindazt a magaménak is éreztem. A magyar cégek nem preferálják a klasszikus zenét szponzori politikájukban, az állami szabályozók se ösztönzik őket a kultúra támogatásában, s azt hiszem, meg is kell erősödniük. Túl kellene jutnunk már ezen a korszakon, de sajnos ez még elég hosszú idő...

Kutatómérnök, hegedűtanár és zenekari menedzser Lendvai György eddigi pályája:

Először a Budapesti Műszaki Egyetem villamosmérnöki karát végezte el 1980–84 között, majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola következett, ahol 1989-ben zeneiskolai hegedűtanárként végzett. 1992-től két esztendőn keresztül az Egyesült Államokban, a Massachusettsi Egyetem hegedűművész szakának volt a hallgatója. Lendvai György a tengerentúli városban a nonprofit szervezetek menedzserment kurzusát is elvégezte, zenekari menedzseri tanulmányokkal is foglalkozott, emellett pedig az Opus One String Orchestrában muzsikált. Néhány évvel később ismét beült az iskolapadba, s 2001 és 2002 között az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának a kulturális menedzser szakát végezte el. Ebben az időszakban is részt vett egy amerikai tanulmányúton, melynek keretében néhány tengerentúli nagyzenekar működésébe nyert betekintést.

Első munkahelye az Országos Villamosátvétel Vállalat volt, ahol egy esztendőn át kutatómérnökként dolgozott, majd – a Zeneművészeti Főiskola elvégzése után – három éven keresztül a Costa Rica-i Nemzeti Szimfonikus Zenekar hegedű szólómagában játszott. Egyesült Államok-beli tanulmányait követően a Szent István Zeneművészeti Szakközépiskolában helyezkedett el hegedűtanárként, s az intézményben immár tizenegy esztendeje tanít. Emellett a szegedi Weiner Kamarazenekar menedzsere és hegedűse volt. A Szegedi Szimfonikus Zenekarnál 1996–97 között látott el menedzseri feladatokat. A budapesti Weiner-Szász Kamaraszimfonikusoknál 1997-től játszik, a Solti Kamarazenekarban 1998 óta, a Somogyi Vonósnégyesnek pedig már harmadik esztendeje tagja. A székelyudvarhelyi Bólyai Nyári Akadémiának pedig már egy évtizede a tanára.

Lendvai György szervezett már fesztivált *Sebők György* és *Varga Tibor* tiszteletére, születésnap koncertet *Ruggiero Riccinék*, amelyről lemezfelvétel is készült, sőt a legendás hegedűs számára egy mesterkurzust is rendezett, amelyről videofilm született.

– *Így nincs kilátás jelentős támogatásra, s a zenészfizetések sem nőnek. Pedig annak ellenére, hogy a MÁV Zenekar tagjai a legrosszabbul fizetett muzsikusok közé tartoznak, az együttes a béke szigete, ahol jó a hangulat.*

– Az egyik fő feladatunk éppen az, hogy ezt a légkört megőrizzük. Ha nagyon alacsonyok a fizetések, rosszak a munkakörülmények, akkor vége a jó hangulatnak, ha pedig egy zenésznek gondja van, akkor az a játékán is hallatszik, s persze a közönség is észreveszi. Sajnos úgy érzem, nagyon közel vagyunk ahhoz, hogy ez a folyamat nálunk is elkezdődjön...

– *Milyen most az anyagi helyzetük?*

– Vannak gondjaink. A tavalyi pénzforrásaink 10–15%-kal csökkenhetnek, a MÁV-val folytatott tárgyalásaink pedig azt eredményezték, hogy a tavalyi szinten támogatnak minket. Kérdés, hogy milyen jogcímen, milyen ellentételezéssel tudják nekünk ezt az összeget kifizetni, hiszen a pénzünk havi lebontásban érkezik. Eddig támogatásként kaptuk, most címkézni kell, ellenszolgáltatást állítani mögé, s arra kell használnunk, amire utalják. Azért remélem, kijövünk valahogy a keretünkől, hiszen a NKÖM-től is kapunk támogatást, pályázati pénzekre is számíthatunk, és van néhány szponzori szerződésünk is. A hely-

zet tehát nem annyira rossz. Sajnos, már akadnak együttesek, ahol a miénknél is rosszabbak a körülmények. De azért bízom abban, hogy mindezen javítani is tudok, mert ez így sokáig nem tartható fenn...

– *Hol tart a tájékozódásban, a zenekar állapotának a felmérésben?*

– Remélem, hogy a napi problémák mellett jut majd erre, és egyéb stratégiai kérdésekre is időm. Jócskán szükség lenne változásra a zenekari menedzsment feladataiban. Most igyekszem átlátni, ki mit is csinál pontosan, s ez mennyire egyezik az általam ideálisnak tartott állapottal. Persze, ezek a változások mind-mind pénzbe kerülnek. Így kötnünk kell néhány kompromisszumot, s a helyhiány is korlátozza a lehetőségeinket. Bízom abban, hogy a jövőben bővíteni tudjuk az irodánkat. S persze, ki kell osztani a feladatokat, meg kell szervezni az iroda életét. Esetleg olyan feladatokat is vállalni kell, amelyek korábban nem voltak. Önjáróvá szeretném tenni az irodát, Fenyő Gábor ugyanis heroikus módon, nagyon sok mindent a saját vállán vitt. Az együttesnek is szüksége van még helyre, a muzsikusok körülményei sem ideálisak. Ezt remélem, meg tudjuk oldani a házon belül, de persze, ez is pénzkérdés. Tárgyalni kell a MÁV-val, ráadásul jelenlegi otthonunk is műemléképület, ami megnehezít min-

denféle felújítást és átalakítást. Ha azonban sikerül a bővítés, akkor az új terem nemcsak próbahelyiségként szolgál majd, hanem kamarakonzertek helyszínévé is, ahová oda lehet szoktatni a közönséget. Szeretnék például mesterkurzusokat rendezni, minél szorosabb kötődést kialakítani a fiatal muzsikusokkal, hogy később kedvük legyen a MÁV Zenekar tagjaivá válni. Persze ezek mind hosszútávra szóló elképzelések...

– *S milyen változtatások, újítások lesznek a zenekarnál?*

– Rengeteg a terv, elképzelés. Gál Tamással együtt nagyon fontosnak tartjuk, hogy a zenekari tagok érezzék, fejlődik az együttes, és különleges műhelymunka részesei. Szeretnénk, ha a zenekari próbák előtt több szólampróbát tarthatnánk, s olyan művek is repertoárunk darabjaivá válnának, amelyek az együttes egyes hangszercsoportjait fejlesztik. Nem akarjuk, hogy a muzsikusoknak hiányérzetük legyen! Folytatjuk és bővítjük meglévő kamarasorozatunkat. S már van egy új koncerthelyszínünk is, hiszen mi is játszunk majd a Nemzeti Hangversenyteremben. Egyelőre – minden szempontból – keressük a helyünket... Aztán, hogy hogyan tovább majd meglátjuk... Végül is három esztendőre szerződtem!

R. Zs.

2005 – a távlatok keresése a jövőben

Január 21-én mutatkozott be a sajtó nyilvánossága előtt a Magyar Állami Operaház új, illetve részben új vezetősége. A dalszínház irányító testületében Szinetár Miklós és Fülöp Attila mellett helyet foglal Keveházi Gábor, mint a balettegyüttes augusztus 1-jén hivatalba lépő új igazgatója, valamint Závecz Ferenc, az intézmény új ügyvezető igazgatója.

Závecz Ferenc minden lépését gyanakvó tekintetek kísérik, hiszen az ő hatáskörébe tartoznak az egzisztenciákat komolyan érintő működtetési, finansziális döntések. A hangulatot az is rontja, hogy egy nappal korábban 89 operaházi közalkalmazott elbocsátásáról tudósítottak a sajtóorgánumok. Senki sem tartotta véletlennek, hogy olyan szakembert neveztek ki erre a posztra, aki alelnökként

részt vett a Magyar Rádió gazdálkodásának irányításában, annak részvénnytársasággá való alakításában, az ottani SzMSz átalakításában, a szakszervezetekkel történő megállapodásban. Biztosan van jelentősége, hogy pénzügyi vezetőként dolgozott a TV2 finanszírozási struktúrájának kialakításában, a csatorna üzleti tervének és a műsorosztályok kalkulációs rendjének kialakításában.

Gazdasági igazgatóként az ő irányításával vezették be a Szigligeti Színházban a produkciós szemléletű tervezési és controlling rendszert, és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának tanácsadójaként volt része költségvetési tervezésben, intézményi felügyeletben, az Operaház pénzügyi-jogi átvilágításában, korábban pedig a Millenáris Park és a Művészetek Palotája projektjének értékelésében.